

Zeno Gozo

Evacuarea sublimului

DEMASCĂRI
ANTROPOLOGICO-
EXISTENȚIALE

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
INTRODUCERE	9
GRADE ALE EVACUĂRII.....	15
Dezlocuirea de gradul I	15
Evacuarea de gradul II.....	21
DEZLOCUIRI SAU EVACUĂRI ONTOGENETICE	29
Evacuarea copiilor din copilărie.....	32
Adolescență și dezlocuirea transcendenței.....	39
Evacuarea din Starea de Adult	46
Dezlocuirea parentalității.....	51
Evacuarea psihologică a adultului.....	57
Tinerețe fără bătrânețe.....	67
Și viață fără de moarte (dacă s-ar putea)	76
SPICUIRI DIN PANOPLIA DEZLOCUIRILOR CONTEMPORANE	83
Evacuarea lui <i>homo faber</i>	86
Evacuarea cititului, studiului și învățării.....	92
Evacuarea geniului	98
Dezlocuirea din realitățile imediate.....	105
Evacuarea satisfacției	113
Evacuarea angoasei	123
Dezlocuirea <i>personei</i>	136
Deraierea soterilogicului	146
Marginalizarea alternativelor terapeutice.....	158
Deturnări destinale.....	165
Vacantarea Eului	177

DETURNĂRI FILOSOFICE.....	186
Deraieri politico-filosofice	186
Deturnări sferologice.....	198
Sublimul insulelor sferologice.....	210
CONCLUZII.....	214
BIBLIOGRAFIE ȘI REFERINȚE BIBLIOGRAFICE	227
REFERINȚE DISCO- ȘI FILMOGRAFICE.....	227

GRADE ALE EVACUĂRII

DEZLOCUIREA DE GRADUL I

*Feeling the Sublime is the perfect antidote to our complacency
and to the petty concerns of daily life
that can consume us and leave us feeling rather empty.*
Robert Green, *The Laws of Human Nature*

Citatul de mai sus ne arată de ce aproape orice urmă de sublim a fost, este și trebuie evacuată din contemporaneitate. Putem accentua faptul că urmele de sublim, cele care au mai rămas pe ici pe colo, trebuie evacuate, meticolos, organizat și programatic, ca și când ar fi nevoie de vreo obligativitate inerentă, pentru ca ele să nu atingă sau să deranjeze cumva adâncirea destructurării continue și irepresibile a decadenței postmoderne. Una dintre întrebările majore ce pot fi ridicate în contextul civilizației actuale este următoarea: de ce suntem înconjurați de urâtenie? De ce trivialul, sordidul și grotescul au ajuns să facă parte din viața noastră cotidiană? Cum de prostul gust dimpreună cu mitocănia au ajuns repere ale comportamentului obișnuit și „normal”, încetățenite de acum în banalitatea traiului zilnic? Cum de ne-am obișnuit cu uzul și mai ales cu abuzul acestor manifestări proletcultiste? Cum de le tolerăm și le îngurgităm ca și când ele ar fi perfect normale și ar face parte, de fapt, din condiția umană obișnuită?

Să aibă oare aici un rol și un aport deloc neglijabil, mass-media, care se lăfăie în prezentarea trivialului pentru a captiva și fascina spectatorii și telespectatorii de pretutindeni? Oare creșterea *rating*-ului unei televiziuni sau a unui canal de știri nu se poate obține decât cu „șocant”, „știre bombă” sau „catastrofă”? Chiar avem nevoie de informări ce au un indelebil miros de

sfârșit de lume sau care ne prezintă tot felul de starlete siliconate ori personaje tatuatăe din *showbiz* – apariții efemere pe ecranele întrerupte de reclame incitante, ce gâdilă cele mai diverse trebuințe organice sau încearcă să atingă nevoi mai subtile, cum ar fi imaginea de sine sau ce (cum) trebuie să (ne) proiectăm în social, respectiv cum să pozăm pentru a avea succesul scontat? Nu vrem să spunem că lumea pe care a clădit-o comunismul răsăritean și balcanic ar fi fost mai frumoasă (ci, dimpotrivă, suntem conștienți de abuzurile, ororile și crimele ei abominabile), dar, după trei decenii de post-comunism, ne vine greu să înțelegem cum cea pe care o trăim acum este mai frumoasă sau cu mult mai bună. Pe lângă urâtenia ce se întinde pe străzi, prin cartiere și suburbii, o mai avem și pe cea care se strecoară în sufletele cetățenilor, de unde se reflectă și se refractă mai apoi irizațiile dezagreabilului și ale josniciei, desfigurările moralității venite dinspre slujirea faptului uman considerat în esența sa antropologică cea mai autentică. Toate aceste manifestări și exhibări deșănțate par a veni pe fondul unei dezagregări etice ireversibile care a reușit pocirea aproape definitivă a moravurilor și amputarea iremediabilă a antropologicului în chiar miezul său existențial. Gravă, la urma urmelor, este însăși deformarea stâlcirea și macularea sufletului aruncat în indolența dezinteresului față de tot ce este nobil, profund, calitativ superior, frumos sau, bineînțeles, sublim.

Trivialul și sordidul sunt opozite ale sublimului, ele, dimpreună cu urâtenia și grotescul, se prezintă ca „anti-sublim” – întronat, obraznic și sigur pe sine, în derutanta derivă culturală postmodernă. Avem actualmente un sublim întors cu capul în jos, debusolat și inept, ce nu mai poate face paradă decât cu non-valoarea, superficialitatea, ridicolul sau penibilul afișate cu tupeul nonșalant al mitocanului. Sublimul, care etimologic ne duce la sublimita (lat. *limes*) de sus a lucrurilor, deci la ideea de înălțime sau de vârf(uri), respectiv la nivelul maxim atins sau de atins, te lasă îndeobște fără cuvinte; el „te pune în tăcere”, pentru că rămâi mut de admirație, uimit și plin de venerație față de ceva mai mare (sau mai frumos) decât poți visa sau decât îți poți imagina. O ridicare sau elevare a sufletului deci, pe culmile cele mai înalte ale realizării ori a închipuirii, acolo unde inefabilul se instaurează de la sine în modul cel mai firesc. Orice activitate neuronal-mentală se vede, în fața

sublimului, pusă între paranteze – printr-un *raptus* existențial și mental totdeodată –, iar modurile obișnuite de operare, selectare sau triere a sesizatului, ca și clasarea și integrarea perceptului, se văd scoase din priză, amânate *sine die* prin împingerea lor la periferia conștiinței. Sublimul ne pune față în față cu maximumul posibilităților noastre de operare psihologică – Eul, care se consideră centrul ființei, este dat la o parte de impactul unei forțe superioare, ceva care are o altă dimensiune sau care este într-o altă clasă (net diferită de operarea mentală obișnuită). Este ca și când individul ar fi obișnuit să trăiască în cele trei dimensiuni ale spațiului, iar cineva vine și îi arată că mai există o dimensiune, oarecum transversală – timpul – care le transcende și le integrează pe cele trei cunoscute, numai bune de transmutat în afara lor. Pe de altă parte însă, această a patra dimensiune este și una imanentă, ea fiind „terenul de joc” sau de manifestare a celor trei dimensiuni spațiale vizibile. Sublimul este sădit în însăși sub-stanța noastră omenească, el ține de esența noastră antropologică; după el însetăm pentru a fi aduși la limita superioară a posibilităților și potențialităților noastre.

Dimpotrivă, anti-sublimul – urâtenia, trivialul, abjectul, josnicul – te lasă cumva „fără tăcere”, căci el vine plin de cuvintele care trebuie să exprime iritarea, supărarea, mânia, ura sau revolta cea mai autentică. Dat fiind că urâtul se (re)găsește mai nou peste tot, putem vorbi, fără a ne teme de vreo exagerare, de o „conspirație mondială a evacuării sublimului”. Desigur că prima întrebare care se ridică după o astfel de afirmație se referă nu la informația în sine, ci la cine sunt cei care au pus la punct și conduc această conspirație, mai ales că trăim, creduli și nevinovați, într-o „epocă conspiraționistă”. Numai că, o astfel de interogație nu atinge deloc miezul problemei. Nu vorbim aici de cineva, ci mai degrabă, de ceva, respectiv un sistem funcțional și foarte bine pus la punct care, fiind mai mult decât suma părților, poate lesne oculta protagoniștii umani care l-au inițiat și perfectat de-a lungul generațiilor. Întrebarea „cine sunt conspiratorii?” se ridică nu numai dintr-o pură sau candidă curiozitate, ci și pentru a afla, facil și rapid, cine sunt vinovații, dar și victimele, respectiv pentru a împărți lumea în cele două tabere clasice: cei buni de o parte și cei răi de alta. Dar, pentru că, din sistemul socio-politic și economic actual, facem parte cu toții (să nu uităm că trăim într-o lume globalizată), putem ajunge

foarte ușor la concluzia că noi, respectiv fiecare individ integrat în sistem, constituim nu numai sistemul, ci că facem parte din posibilele conspirații ale acestuia (desigur că dacă e vorba de „noi”, noi suntem cei buni, iar „ei” sau ceilalți, indiferent cine sunt aceștia, sunt automat cei răi). Însă a avea doar persecutori și a nu avea victime, ar fi o crasă unilateralitate; nici un sistem nu ar putea funcționa fără cele două componente extreme. Dihotomizările facile, în buni și răi etc., par a fi necesare pentru a dinamiza mersul, coeziunea și „progresul” sistemului. Totalitatea acestuia (faptul că el este mai mult decât suma părților) are nevoie de dialectica „alba-neagra” a celor buni și a celor răi, pentru a antama și menține buclele retro-active – *feed back* – ce dau viață oricărei mulțimi cu elementele interconectate ce se numește sistem.

Să vedem însă concret, prin ce s-a urât viața noastră, unde se regăsește penibilul, trivialul, meschinul, prostul gust și orice altă manifestare anti-sublimă în lumea contemporană?

Dacă ar fi să facem doar o enumerare simplă, putem indica orașele noastre, care prin mașinile omniprezente, în mers sau staționate, populează și continuă să polueze toate străzile din toate orașele din toată lumea. Apariția mașinilor, și prin asta nu vrem să spunem că mașinile în sine sunt urâte (deși e adevărat, unele chiar sunt!), ci ansamblul citadin plus mașini respinge prin urâtenie, nepotrivire și dominația omniprezentă a cutiilor de tablă ce nu au ce căuta în ansamblul arhitectonic și urbanistic – mașinile sunt ca acei corpi străini care, asemenea unui cancer, nu se mai pot opri din creștere și expansiune aberantă. Automobilul evacuează nu numai sublimul cadrului urbanistic (crescut organic de-a lungul secolelor), ci și oamenii care, deveniți stingheri, sunt obligați de multe ori, să facă slalom printre vehiculele parcate sau staționate peste tot, chiar și pe spațiul pietonal (!). Singurul urbanism adaptat automobilului, pentru că a fost din start conceput ca atare, este cel nord-american; orașele Europene sau Asiatice de exemplu, mult mai vechi și ancorate în istorie, sunt depășite de invazia necontrolată a „Zeului automobil” (cum i s-a spus, parcă pentru a sublinia, dacă mai era nevoie, ideea în discuție).

Altă porție șocantă de urât o avem, și, din păcate o auzim, în limbajul cotidian a cărui folosire incorectă, aproximativă și mai mult după ureche decât după carte, a devenit norma, care, la modul cel mai firesc, s-a integrat (cum?)

în obișnuit. Ca și când acest lucru nu ar fi fost îndeajuns, au mai poposit în vorbire și vulgarul, josnicia, înjurătura sau expresiile color împrumutate din limbi vădit non-europene alături de adevărate și irepresibile reflexe verbale „de genul” „să zic așa”. Drept consecință, ne-am trezit că, în loc de limbaj obișnuit, avem un limbaj ordinar ce s-a răspândit malign în tot corpul social, mass-media inclusiv. Atare limbaj trădează, desigur, un anumit orizont mental, cel puțin la fel de vulgar, care se complace în urâtenia sau deplorabilul unor preocupări exclusiv materiale sau materializabile în imediat ca și în căutarea permanentă a plăcerilor culinare abundente ori a satisfacțiilor viscerale de direcție freudiană.

Mass-media reprezintă un sector predilect în care trivialul s-a întins pe toate ecranele, fie ele mai mici sau chiar mai mari decât peretele: voyerismul se cuplează fertil cu exhibiționismul, împrășcarea cu noroi se aliază subliminal cu împrășcarea cu venin, în timp ce *breaking news* se văd „break-uite” de alte *breaking news*, mai tari și mai șocante decât primele (ca regulă generală, putem spune că ultimele știri sunt sau trebuie să fie întotdeauna mai „tari” sau mai șocante decât precedentele). Mass-media actuală ne dă ceea ce circul din vremea romanilor le oferea acestora; hrană pentru emoționalitatea devenită drogul unor psihisme debile și liminare care, culmea, au impresia că se află în fața unui fapt cultural (mai rămâne doar să specificăm că romanii, deși au încercat să îi copieze pe greci, nu mergeau la teatru ca aceștia, ci doar la circ). Calitatea execrabilă a programelor, emisiunilor, știrilor sau telenovelelor este doar unul dintre aspectele șocante ale urâteniei „anti-sublime” din mass-media actuală. Celălalt aspect îngrijorător este nivelarea, respectiv standardizarea emisiunilor sau programelor la nivel de continent (european, dar nu numai). Avem o extensie (aproape) globală a emisiunilor de tipul: „Vrei să fii milionar”, în toate televiziunile, la fel copii „care spun lucruri trăsnite” sau seriale insipide ori siropoase, după caz, create de fiecare țară în parte (pentru piața internă, dar și pentru export), dar care seamănă toate între ele – dat fiind că sunt toate edulcorat-lacrimogene și „rupte din viață”. Consecința este o urâtenie generalizată, ce vorbește orice limbă și care se infiltrează în mentalul unui întreg continent (sau lumi), urâtenie mediatică în acest caz ce evacuează cu desăvârșire sublimul.

Marea problemă a lumii contemporane este tocmai atare evacuare a sublimului prin întronarea urâteniei și a corelatelor ei prin excelență anti-sublime. Cum orice noutate se banalizează foarte repede, mai ales într-o cultură ce merge „pe repede înainte”, întronarea ubicuă a urâteniei a trebuit doar repetată până când a ajuns la nivel banalității cotidiene a vieții noastre. Odată ce acest lucru a fost implementat (și desigur nu de către cineva anume, rău intenționat și malefic ce conduce din umbră lumea), el, asemenea „noilor achiziții” de care vorbea Virginia Satir în al său „Model evolutiv”, a dezlocuit prin acoperire „vechile achiziții” ale umanismului, sublimului, frumosului, naturalului și firescului. Sistemul nici măcar nu a trebuit să lupte împotriva vechilor achiziții ale culturii și civilizației umaniste, ci doar să introducă altele noi, mai contemporane, mai actuale, mai „ultimele” și mai tehnologice, care au întins uitarea, asemenea amneziei infantile freudiene, peste normalitatea culturală a altor vremuri. Într-atât încât la ora actuală întrebarea nu mai este „unde este sublimul, unde a dispărut el și de ce nu îl mai vedem?”, ci întrebarea îndreptățită a contemporaneității tehnologice este: „care sublim, ce este „sublimul?”. Cu alte cuvinte, putem vorbi de o scoatere din orice drept ontologic a sublimului, dincolo evident de evacuarea lui din psihologic și social. Dezlocuirea sublimului i-a luat orice drept la existență în lumea contemporană, și chiar dacă i-au mai rămas niște resturi ontice acestea sunt mai mult de natură onirică sau de ordin semantic, de regăsit în dicționare, enciclopedii sau în memoria generațiilor trecute. Și dacă atari franjuri existențiale, uneori doar lingvistice, semantice sau hermeneutice, sunt doar niște rămășițe în curs de dezintegrare, nu putem să nu atragem atenția asupra faptului că, măcar din punct de vedere etic, antropologic și axiologic, ca și din perspectiva oricărei igiene psiho-somatice și imunități psiho-sociale, sublimul este necesar, chiar dacă nu este niciodată suficient. Mai mult decât atât, sublimul face parte din natura umană, el este co-substanțial spiritului nostru explorator și interogator, co-creatorul unei psihologii ce se confruntă din copilărie cu întrebarea „dar ce este după sau ce se află dincolo?”. Un spirit desigur care, prin astfel de întrebări, își pune mereu problema epistemologică legată indisolubil de cea ontologică; un spirit explorator ce își pune problema

limitelor cunoașterii și înțelegerii, un spirit plasat originar în perspectiva sublimară a sublimului.

EVACUAREA DE GRADUL II

Om să fii e mare lucru!

zisă a unui tată al unui filosof de provincie

Toată societatea trece, parcă pentru a se mișca, măcar pe anumite paliere, în contra tezei noastre, printr-un amplu și sistematic proces de evacuare a suferinței, bătrâneții și morții. Dar, această evacuare a propriilor părinți, prin spitale, case de bătrâni sau prin cimitire, nu are de a face decât cu incapacitatea omului contemporan de a mai suporta ceva ce i-ar putea perturba inșaiabila goană după plăceri, petreceri sau orice alte bucurii superficiale. Boala, bătrânețea, suferința sau moartea nu ajung, nici măcar ele, să ridice semne de întrebare asupra vieții în general ori asupra sensului sau finalității ei. Nu, ci din contra, nouă ni se spune, de peste tot, că tinerețea poate fi definitiv instaurată (dacă nu azi, în viitorul previzibil, promis deja de oamenii de știință mai optimiști, măcar ca ipoteză), că medicii n-au altă treabă decât să ne trateze când suntem bolnavi sau suferinzi (date fiind progresele uluitoare ale medicinei din ultimii ani). În timp ce moartea a fost aruncată atât de departe de modestul nostru orizont cognitiv, încât a ajuns în afara acestuia, noi ne putem vedea liniștiți de provincialele noastre hedonisme de tarabă sau de terasă. Când este vorba de moarte, logica și simțul intern ne spun că întotdeauna (negreșit) e vorba de altcineva – curioasă externalizare și evacuare a finitudinii vieții în general.

O comparație ce vine în minte vizavi de atare situare existențială, unilaterală și dotată cu ochelarii de cal corespunzători, este cea cu tinerețea prințului Siddhartha. Tatăl său, plin de bune intenții și din dragoste pentru fiul său, l-a înconjurat pe tânărul prinț cu toate bunătățile și frumusețile vieții. Partea de umbră a acesteia, a fost evacuată, ascunsă, dosită sau îndepărtată,

astfel încât, după cea mai simplă logică: „dacă nu se vede, nu există”, printr-o vrajă epistemologică ontologicul însuși se poate vedea transfigurat în Ființa perfect armonioasă, precondiție a ființării paradisiace corespunzătoare. Din punct de vedere existențial, tânărul prinț avea o viață aseptică, într-un palat imunizat de toate relele și neajunsurile, într-o familie fericită și lipsită de griji, viață din care au fost îndepărtați germenii bolii, bătrâneții sau morții. Odată ce s-au evacuat toate suferințele și sursele lor, nu mai rămâne decât ideea fericirii și bunăstării, un tărâm al tinereții fără bătrânețe și al vieții fără de moarte. La ora actuală noi, locuitorii emisferei vestice, dar nu numai, am fost transformați în prinți care, asemenea lui Siddhartha, nu au decât a se răsfața cu toate bunătățile vieții; de restul se îngrijesc „ei”! În cazul nostru, tatăl prințului – regele din povestire – reprezintă chiar „conspirația” sistemului capitalist globalizat. Palatul regal (globalizat între timp), odată ce transpunem alegoria la noi înșine, este atât de bine pus la punct, în exterior cât și la purtător, încât îl vedem peste tot, oriunde ne întoarcem ochii sau așteptările. El este atât ideologic cât și psihologic, adânc înfipt în sufletul nostru de către insistențele agresive ale mediaticului și presiunii sociale inexorabile. Vorbim, în acest caz, de o ciuntire a sublimului, făcută de dragul sublimului bineînțeles, care dihotomizează existența pentru a păstra simplist doar binele și a evacua unilateral răul. Această operațiune este însă o crasă obscenitate la adresa ființei umane și a antropologicului în esența sa. Mai mult decât atât, evacuarea și aseptizarea despre care discutăm, este și o bulversare ontologică și o ciuntire epistemologică. Cum poți, cu alte cuvinte, să spui că vrei doar raiul, fără a ține cont de pandantul său, iadul? Cum s-ar putea imagina Yin-ul fără Yang, ziua fără noapte, binele fără rău ori viața fără moarte (sau, la fel de bine, moartea fără viață)? Se pare însă că atare unilateralitate poate fi atinsă doar printr-o epistemologie alunecată ireversibil în ideologie care, indiferent de ce susține și afirmă, dacă este suficient și insistent repetată, va marca definitiv mentalul social (cam cum au marcat, tot în „alb și negru”, și filmele „Western” produse la Hollywood în prima parte a celei de a doua jumătăți a secolului trecut unde îi aveam pe cei buni, atrăgători, frumoși și nobili care îi evacua în moarte sau în închisoare pe cei răi care erau înfățișați mai mici și urâți, nerași, bețivi cu priviri piezișe de sfruntată obrăznicie).

Evacuarea sublimului, pe ușa din față, mai are loc și prin reintroducerea lui tacită și perfect derezonabilă, dar subînțeleasă și acceptată de toată lumea, pe ușa lăaturalnică. De exemplu: bătrânețea este urâtă, nimeni nu și-o dorește și de aceea o evacuăm, tot mai des, la azilul de bătrâni; desigur că, cu cât acest lucru se face mai frecvent, cu atât el tinde să se „normalizeze” prin (tot mai) largă lui acceptare și uzanță socială: „așa se face” pentru că „așa face toată lumea”, în dovedire tautologică indubitabilă și incontrollabilă. Ca beneficii socio-economice secundare ale noii „griji” față de bătrâni, avem locuri de muncă pentru lucrătorii sociali sau cadrele medicale, clădiri de construit, materiale de vândut, alimente, tratamente, medicamente de asigurat etc. – într-un cuvânt, o mare afacere din care beneficiază măcar câteva ramuri ale economiei sau serviciilor, dar câteodată și politicile de partid cu față umană. Pe de altă parte, prin vopsirea părului, creme antirid, operații estetice etc., reintroducem sau încercăm să menținem sublimul și prospețimea tinereții prin promisiunea permanentizării ei. Dar astfel, chiar și ideea de tinerețe, cu tot efemerul și sublimul ce-i incumbă, se vede vulgarizată și pusă la îndemâna oricui – ajunsă marfă de tranzacționat prin reclame, magazine specializate, reviste medicale etc. Tinerețea nu mai este o etapă prețioasă din viață, ci doar o marfă după care oricine poate întinde mâna și cardul pentru a o poseda. Vulgarizare a sublimului cu o cremă antirid sau niște gene false. Așa, pe ușa lăaturalnică, ne trezim cu înfrumusețări artificiale, care vopsesc părul cărunt al existenței și curgerii ei firești pe foile calendarelor sau pe firul anilor. Sublimul, în acest domeniu, este viața (sau tinerețea) însăși, considerată în ansamblul ei, și nu un segment luat ca atare și izolat abuziv, pentru a fi proslăvit apoi, ca singurul de valoare, singurul care merită trăit și încurajat (medical sau comercial). Tinerețea nu mai este o etapă de viață, inevitabil trecătoare, ci ea se vede evacuată din efemeritatea-i caracteristică și aruncată sau proiectată într-un tărâm unde tehnologiile estetico-medicale sau cele cosmetice ne spun că timpul poate fi oprit la comandă; ca atare, însăși curgerea lui firească este deraiată și schimonosită de oameni care nu își acceptă vârsta ori înscrierea existențială. Din acest punct de vedere, evacuarea bătrâneții trimite la evacuarea de ordinul doi a timpului pe care chirurgul estetician îl poate da înapoi sau îl poate opri în loc de parcă ar apela la cele mai sofisticate ecuații

ale relativității restrânse. În saloanele de înfrumusețare dilatarea timpului a devenit o realitate vizibilă cu ochiul liber, iar acest lucru se realizează cu un simplu card bancar și nu cu rachete ce zboară cu viteze luminate, așa cum mai credea acum o sută de ani un savant de talia lui Einstein.

La fel stau lucrurile și cu evacuarea bolii: bolnavul trebuie dus la spital, primește medicamente, tratamente, implanturi etc. Toate acestea induc ideea că medicina controlează boala, iar noi putem trăi mai departe pentru a savura nestingheriți viața și plăcerile ei. Starea de sănătate sau măcar cea de funcționalitate, respectiv lipsa durerilor și a suferinței fizice, este o vulgarizare sau o partiționare dihotomizantă a vieții în două sectoare: sănătate sau boală, funcționalitate și stare de bine sau disfuncționalitate și suferință. Una este de dorit și profitabilă, cealaltă nu este de dorit, dar, culmea, profitabilă și ea. Medicina și farmaceutica actuală au făcut din deficiențe, boli sau suferințe un *business* – „*Big Pharma*” – aproape la fel de profitabil ca industria armamentului. Cuplarea unor firme alimentare cu cele farmaceutice, în conglomerate internaționale greu de urmărit, nu este decât punctul pe i în cotările la bursă, care ar putea depăși câștigurile realizate prin vânzarea de armament; efectele și rezultatele profitabilelor cotări bursiere – starea lamentabilă a sănătății populației, bolile cronice și toate suferințele colaterale, atât fizice cât și psihologice sau chiar psihiatrice – pot fi transferate în brațele întinse cu generozitate de medicină, aliată și ea cu farmaceutica. Și în acest sector vedem la lucru un nivel secund al evacuărilor și anume, medicina evacuează boala și suferința, iar farmacia evacuează durerea și neplăcerea. În același timp însă, dar pe un alt etaj, au fost evacuate etica, deontologia, preocuparea sinceră și autentică pentru om și pentru umanul din om în favoarea profitului, vânzărilor, punctelor, bonusurilor sau cotărilor. Ba mai mult, evacuând la nivel secund ultimele urme de moralitate și onestitate ale actului medical, s-a pus la punct un sistem ce fabrică, inventează, răspândește, implementează și menține (pentru a trata, respectiv pentru a medico-farmaceutiza) disfuncționalități, deficiențe, boli și afecțiuni diverse (dacă ar fi să ne permitem un moment de cinism, remarcăm că se preferă afecțiunile și bolile cronice care leagă omul pe viață de sistemul medico-farmaceutic deși el vine la medic cu problemele date de (supra)alimentația servită ieftin la supermarket). Luați un cerc, mângâiați-l,